

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 344 sahifa,
16-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Tinglovchilarga axloqiy-estetik tarbiya berishda notiqlik madaniyatini shakllantirishning samaradorlik ko'rsatkichlari	10
Fazliddin Abdunabiyevich Abdurazaqov	
Professor-o'qituvchilarning ilmiy-pedagogik salohiyatini xalqaro mezonlar asosida rivojlantirish yo'llari	15
Maxmudov Qudratbek Shavkat o'g'li	
Orfografik kompetensiyaning mohiyati va boshlang'ich sinflarda shakllanish bosqichlari	21
Abduvaliyeva Nodira Alisherovna, Mo'minjonova Gulnoraxon Abdupatto qizi	
Tabiiy fanlarni o'qitishda uch o'lchamli vizualizatsiyalarning boshlang'ich ta'limdagi ahamiyati	25
Nabijonova Feruza Valijon qizi	
Loyiha texnologiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarda ijtimoiy tashabbuskorlikni rivojlantirish mazmuni	28
O'rinova Nilufar Muxammadovna	
Sinfdan tashqari o'qish darslarida badiiy asar bilan ishlashning kompetensiyaviy yondashuv asosidagi metodikasi	32
Qilichova Billura Yorqinxuja qizi, Homidov H. K.	
Kasbiy-kommunikativ madaniyat fenomenining pedagogik talqini va rivojlanish tendensiyalari	37
Tashpulatova Nodira Olimjon qizi	
Tabiiy fanlarni o'qitishda kompetensiyaviy yondashuv	41
Umbarova Nasiba Xolboy qizi	
Xorijiy tillarni o'rganishda shaxs nutqining shakllanishida psixolingvistikaning ahamiyati	44
Ahmedov Shavkat Asadilloevich, Ataboev Navruz Ilhombek o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish va tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi (PIRLS dasturi misolida)	47
Abduraxmanova Charos Burxanovna	
Lesson Planning in English Language Teaching at Technical Universities	51
Aitbaeva Nursuliu Tairbekovna	
Lingvistik intellekt asosida individual o'qitish yondashuvining samaradorligi	55
Allanazarova Sadoqat Azimovna	
Xorij tadqiqotlarida zamonaviy oila transformatsiyasida farzandlar taraqqiyotining ijtimoiy-psixologik asoslari	59
Bo'riyeva Mahbuba Shavkatovna	
Теоретико-методологические подходы к изучению эмоциональных концептов в литературе: (на материале английских и немецких фразеологизмов)	63
Сайёра Улашевна Тагаева, Азиза Анкаевна Уразкулова	
The Importance of Forming a Schedule for High School Students	67
D. T. Atabayeva, X. I. Abduraymova	
Milliy cholg'u ansambllari orqali o'quvchilar musiqiy dunyoqarashini shakllantirish	70
Dadamirzayeva Gulshanoy To'lanjon qizi	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ma'naviy-axloqiy tarbiyaga yondashuvning texnologik xususiyatlari ...	75
Jumanov Sherzod Saloyevich	
Adabiyot darsliklari uchun yangi o'zbek adabiyoti namunalarini saralashning ilmiy-metodik asoslari	78
Musaboyeva Zulfira Iqboljon qizi	
Maktab geometriyasida ko'pyoqlilar mavzusini o'rganishning innovatsion usullari	83
Pirlepesov Umrbek Baxtiyor o'g'li	
Generativ AI vositalarining mustaqil ta'lim jarayonidagi didaktik funksiyalari	86
Qahramonova Xumora Qahramonovna	
O'quvchi-sportchilar uchun individual mashg'ulot yuklamalarini avtomatik rejalashtirish va optimallashtirish imkoniyatini yaratish ahamiyati	91
Qosimov Faxriddin Jo'raqulovich	

Когнитивный диссонанс как социально-психологический феномен в контексте высшего образования: теоретический анализ	95
Мансурова Гульмира Рафазловна	
Регуляторный произвол или необходимый порядок? Влияние новых регуляторных механизмов на свободу расследовательской журналистики	101
Рауфова Озода	
Qizlar tarbiyasida mahalla–oila–maktab hamkorligi mexanizmlari	105
Choriyeva Dildora Ismat qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini individuallashtirishning samaradorligi: kompetensiyaviy yondashuv asosida	109
Tangriyev Abdulkarim Tovashevich	
O'qish savodxonligi darslarida matn bilan ishlash orqali o'quvchilarda muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish texnologiyasi.....	114
Boymurodova Nodirabegim Bahodir qizi	
Raqamli transformatsiya sharoitida STEAM ta'limi orqali talabalarda tanqidiy fikrlash kompetensiyasini shakllantirish	120
Kozimova Mehriniso Akbarali qizi	
Oliy ta'limda kvest texnologiyasi yordamida fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish samaradorligini oshirish metodikasi.....	125
O'rinboyeva Kumushoy Sultonbek qizi	
Tasvirlarga raqamli ishlov berish texnologiyalari va ularning amaliy qo'llanilishi	129
Sharipov Nodir Botir o'g'li	
Management of Medical Emergencies in Outpatient Dental Clinics.....	133
Adurazzoqov Kamoliddin, Umarov Maruf, Buzrukhoda Javohir	
Psixologik farovonlikning asosiy komponentlari, ta'sir qiluvchi omillar va zamonaviy baholash usullari	138
Aliyev Samariddin Murotali o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	142
Boymurodova Sadoqat Istam qizi	
O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimi.....	146
Gadoymurodova Kamola Sunnatulloevna	
Oilada bola tarbiyasining ahamiyati va uning shaxs kamolotiga ta'siri	151
Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Oilimova Mushtariy Xaydarali qizi	
Art-pedagogika vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarida estetik dunyoqarashni shakllantirishning pedagogik ahamiyati	154
Gulboyev Akbar Tuxtyayevich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy tadbirlar orqali vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirish	158
Homidov Husniddin Kupaysinovich, Yusupova Gulzor Yunusjon qizi, Norbekova Sevinch Musurmon qizi	
Bone-Grafting Materials in Oral Surgery: Classification, Biological Properties, and Clinical Application	161
Jumaqulova Mashhura Alishevovna, Buzrukhoda Javohir Davronovich	
Mediatsiya va o'qib tushunish kompetensiyasi o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik	166
Karimova Dilyoraxon Raximjon qizi	
Using STEM Technologies to Foster Rational Thinking in the Dentistry	169
Khonimqulov Javlon, Burkhonova Zarafuz	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini montessori metodikasi vositasida til o'rganish ko'nikmalarini shakllantirish usullari modeli.....	173
Mahbuba Yusupova Rustam qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tayanch kompetensiyalarni integrativ yondashuv asosida shakllantirish metodikasining samaradorligi.....	177
Nasimova N. Q.	
Analysis of Scanning Techniques Used in Orthodontic Dentistry	182
Nasrullayev Javlonbek Ta'atonovich, Rahimberdiyev Rustam Abdunosirovich	
Zamonaviylik - ta'lim konsepsiyasida asosiy mezon sifatida	187
Ochilova Gulnoza Odilovna	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	O'qish savodxonligi darslarida xalq og'zaki ijodidan foydalanish metodikasi ..... 191 Qahhorova Sojida Bahodir qizi, Zokirov Javoxir G'aybullo o'g'li
Diqqat va xotira jarayonlarida raqamli texnologiyalarning roli ..... 196 Salomova Nargiza Sattorovna	
Talabalarda kasbiy refleksiya rivojlanishiga ta'sir etuvchi psixologik omillarning empirik tahlili..... 200 Shukurova Nargiza Ikramovna	
Gimnastikachi qizlarda egiluvchanlik jismoniy sifatini rivojlantirish jarayonida shikastlanishlarning oldini olish ..... 205 Sultanova Musharafxon Xudoyqul qizi	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda ekologik bilimlarni raqamli texnologiyalar yordamida rivojlantirish... 210 Sayfetdinova Dildora Ikramitdinovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishida shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari, imkoniyatlari va yo'nalishlari ..... 216 Uralova Nurxon Maxadovna	
Naqshbandiya qadriyatlarini bo'lg'usi o'qituvchi shaxsini shakllantirishdagi o'rni..... 220 Xalmuxamedova Maxbuba Aslanovna	
Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning ilmiy-metodik asoslari ..... 223 Xo'jamberdiyeva Maftuna Norqobilovna, Sanaqulova Sevinch Baxtiyor qizi	
Developing Logical Thinking via the Use of STEM Technology ..... 226 Yarmuhammedov Nabijon Navruzovich, Burkhonova Zarafuz	
Jismoniy tarbiya darslarida innovatsion metodlardan foydalanishning ahamiyati ..... 229 Yo'ldoshboyeva Zulfiya Ravshan qizi, Jumayev Abdilxakim Turdiyevich	
Значение предмета физического воспитания и спортивной метрологии в физическом воспитании молодежи ..... 233 Маматкулов Равшанжон Солижонович	
Аксиологические аспекты диалога культур в романе Сухбата Афлатуни "Рай Земной" ..... 237 Чернова Татьяна Алексеевна, Худойназаров Сардорбек	
Maktab boshqaruvida ilmiy asoslangan yondashuvlarni joriy etishning pedagogik shart-sharoitlari..... 240 Akbutayeva Gulasal Uzoq qizi	
Features of Verbal and Non-Verbal Communication in Teaching Foreign Languages in Higher Education Institutions ..... 248 Gulnoza Aslamovna Azimkulova	
Chaenomeles Japonica (Thunb.) Lindl. Ex Spach mevalaridan ajratib olingan polifenol va pektin komplekslarining ichak mikrobiotasi, oksidlovchi stress va immun javobga ta'sirini molekulyar-biologik usullar asosida tadqiq etish ..... 251 Ergasheva Nigora G'ayratovna	
Contemporary Linguodidactic Trends in Teaching English in Higher Education ..... 259 Khudoyarova Ziyoda Maratovna	
Yuqori sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning muammo va imkoniyatlari..... 264 Layloxon Xabibullayeva Tursunali qizi	
Raqamli sport pedagogikasi va bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish omillari..... 269 Matvapayev Azizbek Gaibnazar o'g'li	
Sun'iy intellektga qaramlik: raqamli addiksiya evolyutsiyasining yangi bosqichi ..... 273 Mo'minxo'jayeva Zuhra Alimjon qizi	
Linguo-Cognitive Modeling of The Relationship Between Life and Death In Literary Texts: a Comparative Analysis (Based on 20 th -Century English and Karakalpak Works)..... 279 Najimova Perizad Arslanbay qizi	
Talabalar intellektual qobiliyatini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari ..... 283 Shodiyeva Charos Ravshan qizi	
Ta'limiy o'yinlar vositasida ko'zi ojiz bolalar nutqidagi kamchiliklarni korreksiyalashga qaratilgan mashg'ulotlarining asosiy bosqichlari ..... 286 Xaytova Farida Kuchkarovna	

Raqamli va an'anaviy o'qish: qiyosiy tahlil.....	292
<i>Mashrapova Sevara Xabibovna</i>	
Mustahkam oila qadriyatlari va ularning zamonaviy jamiyat rivojiga ta'siri.....	296
<i>Soyibova Bonu O'tkir qizi</i>	
Sog'lom turmush tarzini shakllantirishning pedagogik mohiyati	301
<i>Xoliqov Farxod Karomatillo o'g'li</i>	
Boshlang'ich ta'limda raqamli texnologiyalar: sun'iy intellekt vositalaridan oqilona foydalanish metodikasi...	305
<i>Aminov Shavkatjon Sobir o'g'li, Abdusattarova Muhlisaxon Foziljon qizi, Berdiyaroova Jasmena Sherzodjon qizi</i>	
Boshlang'ich tayyorgarlik bosqichidagi dzyudochilarda koordinatsion qobiliyatlarni shakllantirishning samarali vositalari	311
<i>Jumanova Iroda Shokirjon qizi</i>	
Mediatsiya va o'qib tushunish kompEtensiyasi o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik.....	315
<i>Karimova Dilyoraxon Raximjon qizi</i>	
Xorijiy tillarda yozma ish turlarini o'rganishning o'ziga xos jihatlari	319
<i>Omonova Sarvinoz</i>	
Can Duolingo Reduce Speaking Anxiety: A Literature-Based Analysis	322
<i>Qodirqulova Ra'no</i>	
Kommunikativ yondashuv asosida o'quvchilarning chet tilida muloqot qilish ko'nikmalarini takomillashtirish	326
<i>Sa'dullayeva Shahzoda Nuriddin qizi</i>	
Zamonaviy psixologning kasbiy kompetensiyasi: krizisli vaziyatlarda ishlash texnologiyalari.....	330
<i>Shirinov Otabek Tualovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning rivojlanishida shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari, imkoniyatlari va yo'nalishlari	333
<i>Uralova Nurxon Maxadovna</i>	
Иммерсивные технологии в обучении русскому языку как иностранному: современные подходы и перспективы	337
<i>Абдусаламова Адига Каримджановна</i>	
Инновационная методика интенсивного обучения студентов филологического направления русскому языку в сопоставлении с узбекским языком	340
<i>Касимов А. Б.</i>	

YUQORI SINIF O'QUVCHILARIDA TANQIDIY FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING MUAMMO VA IMKONIYATLARI

Layloxon Xabibullayeva Tursunali qizi

Xalqaro Nordik universiteti tayanch doktranti

Annotatsiya: Yuqori sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish zamonaviy ta'lim tizimining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanib bormoqda. Bunga ijtimoiy, texnologik va axborot muhitining tobora murakkablashib borayotgani sabab bo'lmoqda. Pedagogik nazariyada tanqidiy fikrlash masalasiga keng e'tibor qaratilgan bo'lsa-da, ushbu tushunchaga oid ko'plab konseptual noaniqliklar hamda metodologik ziddiyatlar hanuzgacha to'liq hal etilmagan. Mazkur maqolaning maqsadi umumiy o'rta ta'lim tizimida tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish bilan bog'liq muammolar va imkoniyatlarni nazariy jihatdan tahlil qilishdan iborat. Tadqiqot pedagogika va amaliy tilshunoslik sohalaridagi ilmiy adabiyotlarni nazariy tahlil qilish, qiyoslash, sintez hamda tizimli-strukturaviy yondashuv asosida amalga oshirildi. Tadqiqotda empirik metodlardan foydalanilmadi. Maqolada tanqidiy fikrlashga oid asosiy nazariy yondashuvlar tizimlashtirildi, uni maktab ta'limiga tatbiq etishdagi pedagogik to'siqlar aniqlandi hamda tanqidiy fikrlashni ta'lim jarayoniga integratsiya qilishning konseptual modeli taklif etildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, tanqidiy fikrlashni samarali rivojlantirish uchun an'anaviy o'qituvchi-markazlashgan ta'lim shaklini dialogik, refleksiv va izlanishga asoslangan o'qitish modellari bilan almashtirish zarur. Shuningdek, maqolada til kompetensiyasi, metakognitiv ong va ta'lim muhiti o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini shakllantirishda muhim omillar sifatida talqin qilinadi. Tadqiqotning nazariy xulosalari o'quv dasturlarini modernizatsiya qilish hamda kelgusidagi pedagogik tadqiqotlar uchun muhim ilmiy asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Kalit so'zlar: tanqidiy fikrlash, umumiy o'rta ta'lim, pedagogika, amaliy tilshunoslik, nazariy tahlil, ta'lim innovatsiyasi, refleksiv ta'lim.

Abstract: The development of critical thinking skills among upper secondary school students has become a key priority in contemporary education due to the increasing complexity of social, technological, and informational environments. Although critical thinking has been extensively discussed in pedagogical theory, numerous conceptual ambiguities and methodological inconsistencies remain unresolved. The aim of this article is to provide a theoretical analysis of the challenges and opportunities associated with developing critical thinking skills in general secondary education. The study is based on theoretical analysis, comparison, synthesis, and a systemic-structural approach to scholarly literature in pedagogy and applied linguistics. No empirical methods were employed. The article systematizes major theoretical approaches to critical thinking, identifies pedagogical barriers to its implementation in school education, and proposes a conceptual model for integrating critical thinking into the educational process. The findings indicate that effective development of critical thinking requires a shift from traditional teacher-centered instruction to dialogic, reflective, and inquiry-based teaching models. Furthermore, language competence, metacognitive awareness, and the educational environment are interpreted as key factors in fostering students' critical thinking skills. The theoretical conclusions of the study may serve as a scientific foundation for curriculum modernization and future pedagogical research.

Key words: critical thinking, general secondary education, pedagogy, applied linguistics, theoretical analysis, educational innovation, reflective learning.

Аннотация: Развитие навыков критического мышления у учащихся старших классов становится одним из приоритетных направлений современной системы образования, что обусловлено усложнением социальной, технологической и информационной среды. Несмотря на значительное внимание к проблеме критического мышления в педагогической теории, ряд концептуальных неопределённостей и методологических противоречий до сих пор остаётся нерешённым. Целью данной статьи является теоретический анализ проблем и возможностей развития навыков критического мышления в системе общего среднего образования. Исследование основано на теоретическом анализе, сравнении, синтезе и системно-структурном подходе к научной литературе в области педагогики и прикладной лингвистики. Эмпирические методы в исследовании не применялись. В статье систематизированы основные теоретические подходы к критическому мышлению, выявлены педагогические барьеры его внедрения в школьное образование, а также предложена концептуальная модель интеграции критического мышления в образовательный процесс. Полученные результаты свидетельствуют о необходимости перехода от традиционной учителецентрированной модели обучения к диалогическим, рефлексивным и исследовательским формам обучения. Кроме того, языковая компетенция, метакогнитивная осознанность и образовательная среда рассматриваются как ключевые факторы формирования критического мышления у учащихся. Теоретические выводы исследования могут служить научной основой для модернизации учебных программ и дальнейших педагогических исследований.

Ключевые слова: критическое мышление, общее среднее образование, педагогика, прикладная лингвистика, теоретический анализ, образовательные инновации, рефлексивное обучение.

KIRISH

Bugungi kunda jadal rivojlanayotgan ta'lim tizimi o'quvchilarga qo'yilayotgan talablarni sezilarli darajada o'zgartirib yubordi. Axborotni tanqidiy baholash qobiliyati zamonaviy ta'limning asoslaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Yuqori sinf o'quvchilaridan nafaqat tayyor bilimlarni o'zlashtirish, balki turli manbalardagi ma'lumotlarni tahlil qilish, talqin etish, qiyoslash va baholash ham talab qilinmoqda.

Xalqaro pedagogik diskursda tanqidiy fikrlash ko'pincha demokratik ishtirok, akademik muvaffaqiyat, kommunikativ kompetensiya hamda uzluksiz ta'lim bilan bog'lab talqin qilinadi. Shu sababli ko'plab davlatlarda amalga oshirilayotgan ta'lim islohotlari tanqidiy fikrlashni o'quv dasturlariga integratsiya qilishga alohida e'tibor qaratmoqda. Biroq ushbu tushunchaning muhimligi keng e'tirof etilishiga qaramay, tanqidiy fikrlashning nazariy talqinlari hamda pedagogik qo'llanilishi hanuzgacha turlicha va bahsli bo'lib qolmoqda.

Zamonaviy tadqiqotlardagi asosiy ziddiyatlardan biri tanqidiy fikrlashning dolzarbligi e'tirof etilgan bo'lsa-da, umumiy o'rta ta'lim tizimida klassik o'qitish modellari saqlanib qolayotganidadir. Ta'lim standartlari o'quvchi mustaqilligi va analitik tafakkurni qo'llab-quvvatlash ham, amaliyotda yodlashga asoslangan, imtihonga yo'naltirilgan hamda o'qituvchi-markazlashgan metodlar ustunlik qilishi mumkin.

Yana bir nazariy bo'shliq tanqidiy fikrlash va til rivojlanishi o'rtasidagi munosabat bilan bog'liq. Pedagogikada tanqidiy fikrlash nafaqat kognitiv jarayon, balki diskursiv hamda ijtimoiy amaliyot sifatida ham talqin qilinmoqda. Biroq mavjud tadqiqotlarda lingvistik aloqa, refleksiv muloqot va kommunikativ kompetensiyaning o'smirlar tanqidiy tafakkurini shakllantirishdagi roli yetarlicha yoritilmagan. Mazkur tadqiqotning dolzarbligi yuqori sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning nazariy asoslarini qayta ko'rib chiqish hamda mavjud pedagogik qarashlarni yagona tizimga birlashtirish zaruratidan kelib chiqadi. Maqolaning maqsadi yuqori sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish bilan bog'liq muammolar va imkoniyatlarni nazariy jihatdan tahlil qilishdan iborat.

Maqolaning vazifalari quyidagilar:

1. Pedagogika va amaliy tilshunoslikdagi tanqidiy fikrlashga oid asosiy nazariy yondashuvlarni tahlil qilish;
2. Tanqidiy fikrlashni til ta'limiga tatbiq etishdagi pedagogik muammolarni aniqlash;
3. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik imkoniyat va shart-sharoitlarni tasniflash;
4. Yuqori sinf o'quvchilari uchun samarali pedagogik modellarni shakllantirish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tanqidiy fikrlash muammosi pedagogika, psixologiya va amaliy tilshunoslik fanlarida keng o'rganilgan ilmiy yo'nalishlardan biridir. Mazkur tushunchaning nazariy asoslari amerikalik olimlar R. Ennis, P. Facione, R. Paul va L. Elder tadqiqotlarida batafsil yoritilgan. Xususan, R. Ennis tanqidiy fikrlashni oqilona va refleksiv fikrlash jarayoni sifatida tavsiflab, qaror qabul qilish va muammoni hal etishdagi ahamiyatini asoslagan. P. Facione esa tanqidiy fikrlashning tahlil, interpretatsiya, baholash, xulosa chiqarish va o'zini nazorat qilish kabi asosiy komponentlarini ajratib ko'rsatgan.

Sotsiomadaniy yondashuv vakili L. S. Vygotskiy fikrlash va tilning o'zaro bog'liqligini ta'kidlab, kognitiv rivojlanishda ijtimoiy muloqotning muhim o'rin tutishini ilmiy jihatdan asoslab bergan. Uning qarashlari tanqidiy fikrlashni kommunikativ va hamkorlikdagi faoliyat orqali rivojlantirishga oid zamonaviy tadqiqotlar uchun metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Amaliy tilshunoslik sohasida N. Fairclough, J. Gee va M. A. K. Halliday tadqiqotlarida diskurs, til va tanqidiy tafakkur o'rtasidagi munosabatlar tahlil qilingan. Ularning ishlari akademik muloqot va argumentativ nutqning tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyatini ko'rsatadi.

Mahalliy tadqiqotlarda ham ta'lim jarayonida mustaqil va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish masalalariga e'tibor qaratilgan. Biroq mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, yuqori sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni pedagogika va amaliy tilshunoslik nuqtai nazaridan kompleks o'rganishga bag'ishlangan tadqiqotlar yetarli darajada emas. Shu sababli mazkur tadqiqot ushbu ilmiy bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot nazariy xarakterga ega bo'lib, unda eksperiment yoki empirik metodlardan foydalanilmadi. Tadqiqot pedagogika, ta'lim psixologiyasi va amaliy tilshunoslik sohalaridagi ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish asosida amalga oshirildi.

Tadqiqotning metodologik asosi lingvistik, ijtimoiy va pedagogik paradigmalarga tayangan. Shuningdek, tadqiqotda bir qator nazariy metodlardan foydalanildi.

Birinchidan, nazariy tahlil yordamida tanqidiy fikrlashning ilmiy talqinlari o'rganildi hamda turli akademik yondashuvlar o'rtasidagi o'xshashlik va farqlar aniqlandi. Ikkinchidan, qiyosiy tahlil orqali izlanishga asoslangan, refleksiv va dialogik ta'lim modellari o'zaro solishtirildi. Uchinchidan, sintez usuli yordamida tarqoq nazariy qarashlar yagona konseptual tizimga birlashtirildi. To'rtinchidan, tizimli yondashuv tanqidiy fikrlashni kognitiv, lingvistik va motivatsion komponentlardan iborat murakkab pedagogik hodisa sifatida talqin qilish imkonini berdi.

Tanlangan metodologiya tadqiqot muammosini chuqur tahlil qilish uchun mos hisoblanadi, chunki u tanqidiy fikrlashni alohida metodik usullar bilan cheklab qo'ymasdan, kompleks pedagogik hodisa sifatida o'rganishga imkon yaratadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Nazariy tahlil shuni ko'rsatdiki, tanqidiy fikrlash bir necha o'zaro bog'liq yondashuvlar asosida talqin qilinadi. Kognitiv yo'nalish vakillari tanqidiy fikrlashni argumentlarni tahlil qilish, dalillarni baholash va mantiqiy xulosalar chiqarish qobiliyati sifatida izohlaydi. Ushbu yondashuvda tanqidiy fikrlash asosan tafakkur operatsiyalari va intellektual normalar bilan bog'lanadi. Sotsiokulturniy yondashuv vakillari esa tanqidiy fikrlashni muloqot, til va ijtimoiy aloqa orqali shakllanuvchi amaliyot sifatida talqin qiladi. Ushbu nuqtai nazarga ko'ra, tanqidiy fikrlash kontekst va kommunikativ faoliyatdan ajralgan holda mavjud bo'la olmaydi.

Uchinchi yondashuv refleksiv va metakognitiv jihatlarni asosiy omil sifatida ko'radi. Bu talqinda tanqidiy fikrlash o'z fikrlash jarayonini nazorat qilish, kognitiv stereotiplarni anglash hamda shaxsiy qarashlarni qayta ko'rib chiqishni o'z ichiga oladi.

Mazkur yondashuvlar tanqidiy fikrlashni analiz qilish, baholash, kommunikativ kompetensiya va ijtimoiy ongni birlashtiruvchi pedagogik tushuncha sifatida talqin qiladi.

Nazariy adabiyotlar tanqidiy fikrlashni rivojlantirish bilan bog'liq bir qator muhim muammolar mavjudligini ko'rsatadi. Asosiy to'siqlardan biri an'anaviy o'qituvchi-markazlashgan ta'lim modellari ustunligida namoyon bo'ladi. Ko'plab ta'lim muhtirlarida o'quvchilar bilimning faol yaratuvchilari emas, balki tayyor axborotning passiv qabul qiluvchilari sifatida qolib ketmoqda. Bunday pedagogik muhit mustaqil fikrlash va analitik munozara imkoniyatlarini cheklashi mumkin. Bundan tashqari, standartlashtirilgan baholash tizimlari ham tanqidiy fikrlash rivojiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Ta'lim samaradorligi asosan faktlarni yodlash orqali baholangan sharoitda, o'qituvchilar mazmunni chuqur tahlil qilishdan ko'ra dastur materialini tez o'zlashtirishga ustuvorlik berishlari mumkin.

Shuningdek, ko'plab pedagoglar tanqidiy fikrlash usullarini amaliyotga tatbiq etishda qiyinchiliklarga duch keladi. O'qituvchilar o'quvchi-markazlashgan ta'limni nazariy jihatdan qo'llab-quvvatlasalar-da, dialogik o'qitish, muammoli ta'lim yoki refleksiv baholashni tashkil etish bo'yicha amaliy strategiyalar yetishmasligi mumkin. Amaliy tilshunoslik nuqtai nazaridan qaralganda, tanqidiy fikrlashning rivojlanishi o'quvchilarning til kompetensiyasi va kommunikativ faolligiga ham bog'liq bo'ladi. O'z fikrini argumentli tarzda ifodalash yoki akademik muloqotda ishtirok etishda qiyinchilikka duch keladigan o'quvchilar tanqidiy tafakkurni namoyon qilishda ham muammolarga duch keladi.

Mavjud muammolarga qaramay, zamonaviy pedagogik nazariya tanqidiy fikrlashni rivojlantirish uchun keng imkoniyatlarni ham ko'rsatib beradi. Izlanish va tadqiqotga asoslangan pedagogik modellar (inquiry and research-based learning) tanqidiy fikrlashni rivojlantirish uchun samarali vosita sifatida talqin qilinadi. Bunday yondashuvlar o'quvchilarni savol berish, muammolarni tahlil qilish va dalillarga asoslangan xulosalar chiqarishga undaydi. Shuningdek, nazariy tahlillar topshiriqqa asoslangan ta'lim muhitlari tanqidiy fikrlash rivojiga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkinligini ko'rsatadi. Sinfdagi munozara, hamkorlikdagi tahlil va argumentativ muloqot o'quvchilarga turli nuqtai nazarlarni qiyoslash va asoslash imkonini beradi. Bundan tashqari, raqamli ta'lim muhiti bir vaqtning o'zida ham xavf, ham imkoniyat manbai sifatida namoyon bo'ladi. Bir tomondan, axborotning haddan tashqari ko'pligi tanqidiy baholashni murakkablashtirishi mumkin. Ikkinchi tomondan esa, raqamli savodxonlik o'quvchilarning media materiallarini tahlil qilish, axborot ishonchligini baholash va manipulyativ diskursni aniqlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, refleksiv kundaliklar, o'zini baholash faoliyatlari va metakognitiv savollar o'quvchilarning o'z fikrlash jarayonini nazorat qilishiga yordam beradi. Bunday amaliyotlar o'quvchilarda o'z qarashlarini qayta ko'rib chiqish va mustaqil xulosa chiqarish qobiliyatini shakllantiradi.

Ilmiy adabiyotlar tahlili asosida mazkur tadqiqotda yuqori sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning to'rtta o'zaro bog'liq komponentdan iborat nazariy modeli taklif etiladi:

1. Kognitiv komponent - analitik tafakkur, muammo yechish va dalillarni baholash;
2. Lingvistik komponent - argumentativ muloqot va akademik diskurs kompetensiyasi;
3. Refleksiv komponent - metakognitiv ong va o'zini baholash;
4. Ijtimoiy-madaniy komponent - hamkorlikdagi interaksiya va kontekstual talqin.

Mazkur model tanqidiy fikrlashni samarali rivojlantirish uchun ushbu komponentlarning o'zaro uyg'un integratsiyasi zarurligini ko'rsatadi.

Tadqiqotning nazariy natijalari o'quvchi-markazlashgan ta'lim va kompetensiyaga asoslangan o'quv dasturlariga oid xalqaro pedagogik diskurs bilan mos keladi. Ennis, Facione va Paul kabi olimlar uzoq yillardan beri tanqidiy fikrlashning analitik va refleksiv jihatlariga alohida e'tibor qaratib kelmoqda. Biroq mazkur tahlil faqat kognitiv yondashuv tanqidiy fikrlashning murakkab tabiatini to'liq tushuntirib bera olmasligini ko'rsatadi.

Vygotskiy an'analariga asoslangan ijtimoiy yondashuv ayniqsa zamonaviy kommunikativ va raqamli ta'lim muhitida dolzarb hisoblanadi. Tanqidiy fikrlash o'quvchilar faol ravishda ma'no yaratadigan, qarashlarni muhokama qiladigan va muloqotga kirishadigan muhitlarda samaraliroq shakllanishi mumkin. Shuningdek, tadqiqot natijalari amaliy tilshunoslikning til va tafakkur o'rtasidagi munosabatni tushuntirishdagi ahamiyatini ham ko'rsatadi. Akademik diskurs, argumentativ muloqot va o'zaro aloqa o'quvchilarning tanqidiy tafakkuriga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Bu esa til faqat fikrni ifodalash vositasi emas, balki tafakkurning shakllanish mexanizmi ham ekanligini tasdiqlaydi.

Mazkur tahlil ta'lim amaliyoti uchun ham muhim xulosalarni beradi. O'quv dasturlarini ishlab chiquvchilar faktlarni yodlashga asoslangan baholash tizimlarini qayta ko'rib chiqishlari lozim. Shu bilan birga, pedagoglarni tayyorlash dasturlarida topshiriqqa asoslangan pedagogika, izlanishga asoslangan o'qitish va refleksiv metodologiyalarga ko'proq e'tibor qaratilishi maqsadga muvofiqdir.

Biroq tadqiqotning nazariy xarakteri ayrim cheklovlarni ham yuzaga keltiradi. Empirik metodlar qo'llanilganligi sababli, taklif etilgan konseptual model keyingi sifatli va aralash metodologiyaga asoslangan tadqiqotlar orqali amaliy jihatdan sinovdan o'tkazilishi zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur maqolada yuqori sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish bilan bog'liq muammolar va imkoniyatlar nazariy jihatdan tahlil qilindi. Tahlillar tanqidiy fikrlash kognitiv, lingvistik, refleksiv va ijtimoiy komponentlardan iborat murakkab pedagogik tushuncha ekanligini ko'rsatdi.

Tadqiqot davomida an'anaviy pedagogika, imtihonga yo'naltirilgan ta'lim tizimi, o'qituvchilarning metodik tayyorgarligi yetarli emasligi hamda kommunikativ cheklovlar asosiy muammolar sifatida aniqlandi. Shu bilan birga, izlanishga asoslangan ta'lim, topshiriqqa asoslangan pedagogika, raqamli savodxonlik integratsiyasi va refleksiv amaliyotlar tanqidiy fikrlashni rivojlantirish uchun muhim imkoniyatlar yaratishi mumkinligi asoslandi.

Maqolaning ilmiy yangiligi pedagogika va amaliy tilshunoslik yondashuvlarini yagona nazariy model doirasida integratsiya qilish bilan izohlanadi. Taklif etilgan model tanqidiy fikrlashni faqat kognitiv jarayon sifatida emas, balki diskursiv, refleksiv va ijtimoiy-madaniy faoliyat sifatida ham talqin qiladi. Mazkur nazariy xulosalar o'quv dasturlarini modernizatsiya qilish, pedagoglarning kasbiy rivojlanishi hamda kelgusidagi ilmiy tadqiqotlar uchun muhim metodologik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Brookfield, S. D. (2017). *Becoming a critically reflective teacher* (2nd ed.). Jossey-Bass.
2. Dewey, J. (1933). *How we think*. D. C. Heath.
3. Ennis, R. H. (2018). Critical thinking across the curriculum: A vision. *Topoi*, 37(1), 165–184.
4. Facione, P. A. (2020). *Critical thinking: What it is and why it counts*. Insight Assessment.
5. Freire, P. (1970). *Pedagogy of the oppressed*. Continuum.
6. Halpern, D. F. (2014). *Thought and knowledge: An introduction to critical thinking* (5th ed.). Psychology Press.
7. Johnson, E. B. (2019). *Contextual teaching and learning*. Corwin Press.
8. Paul, R., & Elder, L. (2019). *The miniature guide to critical thinking concepts and tools*. Foundation for Critical Thinking.
9. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
10. Willingham, D. T. (2019). How to teach critical thinking. *Education: Future Frontiers*, 1(1), 1–17.
11. Yuldashev, J., & Xasanov, A. (2021). Modern approaches to competence-based education in Uzbekistan. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*, 8(5), 240–247.
12. Zohidov, M. (2020). Educational reforms and innovative pedagogies in secondary schools of Uzbekistan. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8(9), 115–121.
13. Kasimov, S. (2019). Communicative competence and critical learning in EFL classrooms. *Foreign Languages in Uzbekistan*, 3(28), 45–52.
14. Lipman, M. (2003). *Thinking in education* (2nd ed.). Cambridge University Press.
15. Moon, J. A. (2013). *Reflection and employability: Reflection on learning and reflective practices*. Routledge.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.